

κεφ. 2

Μείξεις χρωμάτων – Τέμπερες με φαρδιά πινέλα.

Μείξεις χρωμάτων – Ομαδική δραστηριότητα με πινέλα και τέμπερες σε χαρτί του μέτρου.

ΚΕΦ. 2

ΧΡΩΜΑΤΑ – ΜΕΙΞΕΙΣ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

2.1 Το Χρώμα

Χρώμα είναι η αίσθηση που μας δημιουργείται, όταν πάνω στα αντικείμενα πέφτει το φως. Το χρώμα υπάρχει, μόνο όταν υπάρχει φως.

Το χρώμα είναι δεμένο με τη ζωή μας, με την καθημερινότητά μας και δίνει στον κόσμο που μας περιβάλλει ποικιλία και ζωντάνια. Το χρώμα χαρακτηρίζει, συμβολίζει, μεταφέρει μηνύματα. Είναι ένα μέσο επικοινωνίας.

Όλα τα αντικείμενα έχουν χρώμα. Στη φύση, το χρώμα αποτελεί ένα χαρακτηριστικό, που δίνει πληροφορίες για τη σύσταση και τις ιδιότητες των στοιχείων που μας περιβάλλουν. Μ' αυτό τον τρόπο λειτουργεί προειδοποιητικά και προστατευτικά για τα διάφορα ζώα. Τα πουλιά ξέρουν ότι τα φυτά και τα έντομα που έχουν έντονα και ζωηρά χρώματα (π.χ. πασχαλίτσα) περιέχουν δηλητήριο και δεν πρέπει να τα φάνε.

Ο άνθρωπος παίρνει πολλά μηνύματα για τον κόσμο γύρω του από το χρώμα. Μπορεί π.χ., να προβλέψει τον καιρό από το χρώμα του ουρανού. Όμως δίνει και πολλές πληροφορίες για τον εαυτό του, από τα χρώματα που προτιμάει. Το χρώμα επηρεάζει την ψυχοσυναισθηματική μας κατάσταση. Κάποια χρώματα μας ηρεμούν (μπλε, πράσινο) και κάποια μας δημιουργούν ένταση (κόκκινο). Το χρώμα χρησιμοποιήθηκε συμβολικά από τους πρω-

Ζωγραφική αναπαράσταση σε σαρκοφάγο της Μυκηναϊκής εποχής.

τόγονους λαούς στις θρησκευτικές, μαγικές τελετουργίες τους.

Το χρώμα χρησιμοποιείται στη διακόσμηση και στη ζωγραφική εδώ και χιλιάδες χρόνια. Οι αρχαιότερες ζωγραφικές αναπαραστάσεις βρέθηκαν στα σπήλαια του Λασκώ στη Γαλλία και της Αλταμίρα στην Ισπανία. Οι πρωτόγονοι λαοί της Αφρικής και της Ωκεανίας χρησιμοποιούσαν το χρώμα για τη διακόσμηση των κατοικιών και των ναών τους.

Οι αρχαίοι λαοί παρασκεύαζαν χρώματα από φυτά και ορυκτά. Οι Αιγύπτιοι παρασκεύαζαν χρώματα από χώμα και φυτά. Οι αρχαίοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν το χρώμα στην αρχιτεκτονική για διακοσμητικούς λόγους, σε τοιχογραφίες και στην αγγειοπλαστική (Κυκλαδικός πολιτισμός, Μυκηναϊκός πολιτισμός, Μινωικός πολιτισμός).

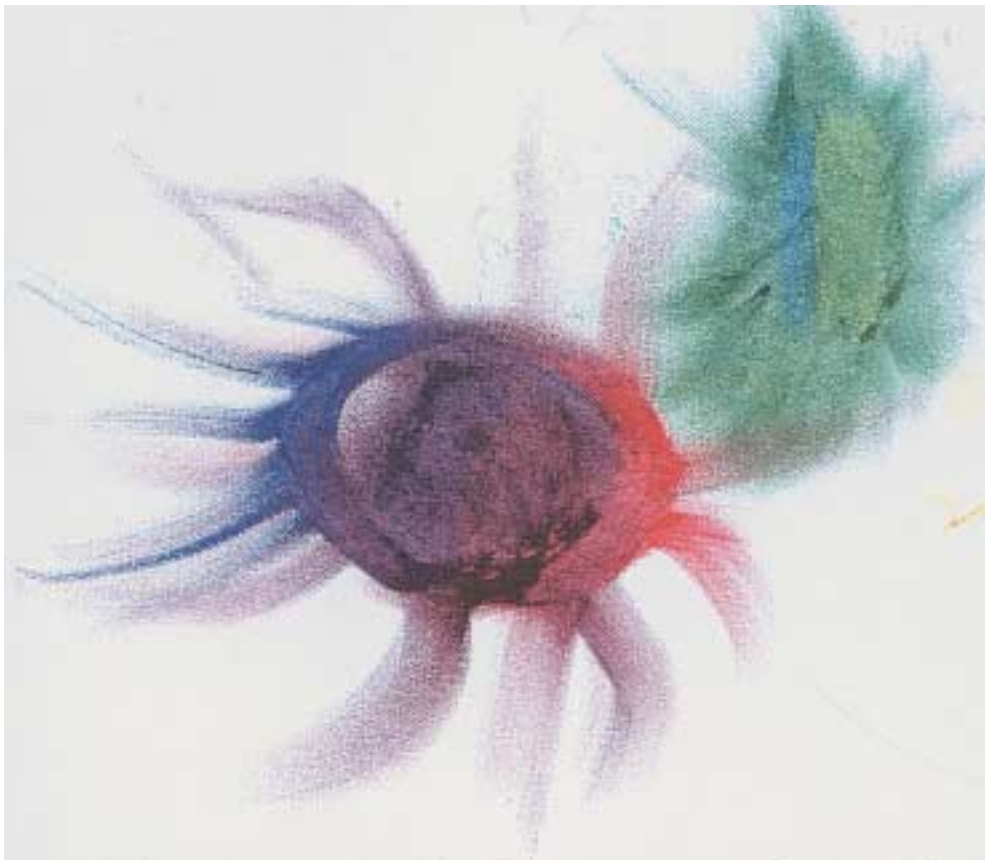
Στην κλασική εποχή, το χρώμα χρησιμοποιείται για ζωγραφική πάνω σε ξύλο, στο Βυζάντιο το χρώμα χρησιμοποιείται στα ψηφιδωτά και στην Αναγέννηση χρησιμοποιούνται ελαιοχρώματα για πίνακες με θρησκευτικό περιεχόμενο. Από το τέλος του 19ου αιώνα και μετά στη ζωγραφική δίνεται μεγάλη έμφαση στο χρώμα και στην ελεύθερη χρήση του. Σήμερα, η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει επιφέρει μεγάλες αλλαγές ως προς τους τρόπους παρασκευής του.

J. Miro «Αναποδογυρισμένες φιγούρες» 1949.

2.2 Μείξεις χρωμάτων – χαρακτηριστικά του χρώματος

Τα **βασικά** χρώματα στη ζωγραφική είναι τρία: το **κόκκινο**, το **κίτρινο** και το **μπλε**, τα οποία δεν μπορούν να δημιουργηθούν από άλλα χρώματα και η ανάμειξή τους σε διάφορους συνδυασμούς, με την προσθήκη του άσπρου και του μαύρου δημιουργούν όλα τα υπόλοιπα χρώματα. Από την ανάμειξη των βασικών χρωμάτων, ανά δύο σε ίσες ποσότητες, προκύπτουν κάποια άλλα χρώματα που ονομάζονται **συμπληρωματικά ή δευτερεύοντα** και είναι το μωβ, που προκύπτει

Φτιάχνοντας το μωβ και το πράσινο με λαδοπαστέλ.

από την ανάμειξη του κόκκινου και του μπλε, το πράσινο, που προκύπτει από την ανάμειξη του κίτρινου και του μπλε και το πορτοκαλί, που προκύπτει από την ανάμειξη του κόκκινου και του κίτρινου.

Τα βασικά είναι αντίθετα με τα συμπληρωματικά τους γιατί δεν επηρεάζει το ένα το άλλο, αφού δεν έχουν τίποτα κοινό. Έτσι, κάθε συμπληρωματικό χρώμα έχει ως αντίθετο του το βασικό εκείνο χρώμα που δε συμμετείχε στην ανάμειξή του για τη δημιουργία του. Έχουμε λοιπόν τρία ζευγάρια αντιθέτων χρωμάτων: κίτρινο και μωβ, κόκκινο και πράσινο, μπλε και πορτοκαλί. Αν τοποθετήσουμε τα αντίθετα χρώματα το ένα δίπλα στο άλλο δημιουργείται ένα αποτέλεσμα με δυνατή καθαρή λάμψη και έντονη αντίθεση, ενώ αν τα αναμείξουμε προκύπτουν τόνοι του γκριζου.

Τα **τριτεύοντα** χρώματα προκύπτουν από τις αναμειξεις των δευτερευόντων χρωμάτων.

Αρμονικά ή συγγενικά ονομάζονται τα χρώματα που προκύπτουν από την ανάμειξη ενός συμπληρωματικού με μία απόχρωση ενός από τα βασικά από τα οποία προέκυψε (γαλάζιο και πράσινο). Η τοποθέτηση των αρμονικών χρωμάτων δίπλα δίπλα δίνει μια πιο αρμονική, ήρεμη και ευχάριστη αίσθηση.

Το άσπρο και το μαύρο θεωρείται ότι προκύπτουν από την ανάμειξη όλων των χρωμάτων σε διαφορετικούς συνδυασμούς ποσοτήτων. Η ανάμειξη του άσπρου και του μαύρου μας δίνει καθαρό και δυνατό γκριζό. Η προσθήκη άσπρου σε ένα βασικό ή συμπληρωματικό χρώμα, δίνει μια ανοιχτή απόχρωση, ενώ η προσθήκη μαύρου πιο σκούρα.

Ουδέτερα ονομάζονται τα χρώματα που προκύπτουν είτε από την ανάμειξη των τριών βασικών σε διαφορετικές αναλογίες (κόκκινο + κίτρινο + περισσότερο μπλε → γκρι, μπλε + κίτρινο + περισσότερο κόκκινο → καφέ, κόκκινο + μπλε + περισσότερο κίτρινο → μπεζ), είτε από την ανάμειξη των ζευγαριών των συμπληρωματικών χρωμάτων. Τα ουδέτερα χρώματα είναι τα γκριζα, τα καφέ, τα μπεζ και όλα τα ενδιάμεσα ακαθόριστα χρώματα.

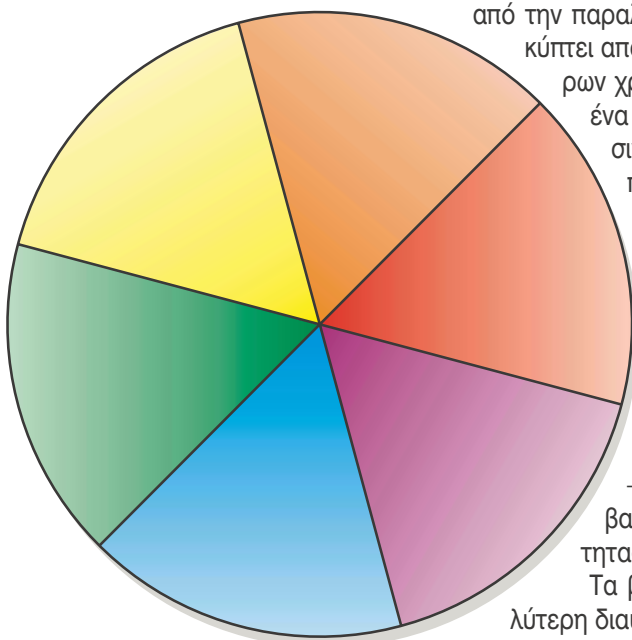
Τα τρία στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα χρώμα είναι: η απόχρωση, ο τόνος και η ένταση.

— **Απόχρωση** είναι η χρωματική αίσθηση που μας δίνεται από την παραλλαγή ενός χρώματος που προκύπτει από την ανάμειξη δύο ή περισσότερων χρωμάτων. Έτσι δεν έχουμε μόνο ένα κίτρινο χρώμα, αλλά κιτρινοπράσινο, δηλ. κίτρινο με απόχρωση πράσινο, κιτρινοπορτοκαλί, δηλ. κίτρινο με απόχρωση πορτοκαλί κτλ.

— **Τόνος** ενός χρώματος είναι η σχέση του χρώματος με το φως, δηλαδή δείχνει το βαθμό φωτεινότητας ή σκοτεινότητας του χρώματος, πόσο ανοιχτό ή σκούρο είναι.

— **Ένταση** ενός χρώματος είναι ο βαθμός λαμπρότητας και καθαρότητας του.

Τα βασικά χρώματα έχουν τη μεγαλύτερη διαύγεια και καθαρότητα απ' όλα τα υπόλοιπα. Όσο λιγότερες είναι οι αναμειξεις

Χρωματικός κύκλος.

από τις οποίες προήλθε ένα χρώμα, τόσο πιο καθαρό είναι. Έτσι, το κίτρινο είναι πιο καθαρό από το πορτοκαλί και το γκριζοκίτρινο καθώς και το κόκκινο από το μωβ.

Τα χρώματα ανάλογα, με τα συναισθήματα που μας δημιουργούν διακρίνονται σε θερμά και ψυχρά.

- **Θερμά χρώματα** είναι το κίτρινο, το κόκκινο και όλες οι αποχρώσεις που προκύπτουν από τις αναμειξεις τους όπως το πορτοκαλί. Τα θερμά χρώματα δίνουν την αίσθηση ότι απλώνουν σε μια επιφάνεια. Διεγείρουν την κυκλοφορία του αίματος του θεατή και προκαλούν μια μικρή αύξηση της θερμοκρασίας του σώματος.
- **Ψυχρά χρώματα** είναι το μπλε και όλα τα άλλα που προκύπτουν από τις αναμειξεις του, όπως το μωβ. Όσο περισσότερο κυριαρχεί το μπλε σ' ένα χρώμα τόσο πιο ψυχρό θεωρείται. Τα ψυχρά χρώματα δίνουν μια αίσθηση συρρίκνωσης και κατάληψης μικρότερου χώρου σε μια επιφάνεια. Έτσι ένα περιβάλλον στο οποίο κυριαρχούν οι αποχρώσεις του μπλε προκαλεί ηρεμία, μειώνεται η κυκλοφορία του αίματος και πέφτει ελαφρώς η θερμοκρασία του σώματος.

2.3 Συμβολισμός χρωμάτων

Το χρώμα χρησιμοποιείται στη ζωγραφική με πολλούς τρόπους. Χρησιμοποιείται για να δημιουργήσει μια συγκεκριμένη ψυχική διάθεση μέσω των συγκινήσεων που προκαλεί, χρησιμοποιείται ρεαλιστικά, για να αποδώσει τα πραγματικά χρώματα των αντικειμένων ή συμβολικά, για να μεταφέρει ένα μήνυμα.

Ο συμβολισμός των χρωμάτων προήλθε από την αλληλεπίδραση του ανθρώπου με τη φύση και τα φυσικά φαινόμενα, τους ανθρώπους και τις εμπειρίες που προέκυπταν απ' αυτές τις αλληλεπιδράσεις. Οι φυσικές και κοινωνικές συνθήκες, οι παραδόσεις και οι θρησκείες των λαών επηρέασαν και διαφοροποίησαν τους συμβολισμούς που δόθηκαν στα χρώματα. Έτσι, κάθε λαός αντιλαμβάνεται το χρώμα ως ένα διαφορετικό σύμβολο.

- Το **κόκκινο** είναι το χρώμα της φωτιάς και του αίματος. Είναι λοιπόν το χρώμα της ζεστασίας, της έντονης συγκίνησης, του παρορμητισμού, του έρωτα και του πάθους αλλά και του θυμού, της βίας

G. Braque «Η Πείνα» 1954.

και της επανάστασης.

- Το **γαλάζιο** είναι το χρώμα του καθαρού ουρανού και της ήρεμης θάλασσας. Είναι το χρώμα του κρύου, της συναισθηματικής ισορροπίας και της λογικής, της καθαρότητας και της ηρεμίας.
- Το **κίτρινο** είναι το χρώμα του δυνατού ήλιου, του δυναμισμού, της φιλοδοξίας. Όσο πιο μουντό γίνεται το κίτρινο, τόσο εξασθενεί και γίνεται το χρώμα της μιζέριας, της ζήλιας και της αρρώστιας.
- Το **πράσινο** είναι το χρώμα της ανοιξιάρτικης φύσης και συμβολίζει την ελπίδα και την αναγέννηση, την υγεία, την κοινωνική και ψυχική επαφή.
- Το **πορτοκαλί** είναι χρώμα που εκφράζει χαρά και αισιοδοξία, εξωστρέφεια, ωριμότητα και συναισθηματική θερμότητα.
- Το **μωβ** είναι το χρώμα του προχωρημένου δελινού, είναι το χρώμα του στοχασμού και της δημιουργικότητας αλλά και της μελαγχολίας και της θλίψης. Είναι ένα χρώμα απόμακρο.
- Το **καφέ** και η όχρα είναι χρώματα γήινα, ζεστά και ουδέτερα.
- Τα **γκρίζα** είναι χρώματα αρνητικά, απωθητικά.
- Το **μαύρο** είναι το χρώμα του πένθους. Συμβολίζει το θάνατο, την άρνηση της ζωής, το φόβο, το σκοτάδι, το τέλος. Το μαύρο είναι χρώμα «κλεισμένο στον εαυτό του», μη κοινωνικό, σοβαρό, αυστηρό (μαύρα είναι τα επίσημα ρούχα, οι λιμουζίνες, το ράσο). Για τους λαούς της Άπω Ανατολής το χρώμα του πένθους είναι το λευκό, γιατί σύμφωνα με τις θρησκείες τους, ο θάνατος δεν είναι το τέλος αλλά η αρχή, που προκαλεί χαρά.
- Το **λευκό** είναι το χρώμα της αγνότητας, της αθωότητας και της καθαρότητας, (λευκό νυφικό, λευκός ο κρίνος της Παναγίας), είναι το χρώμα της ειλικρίνειας και της ειρήνης (λευκό περιστέρι).

Οι συμβολισμοί των χρωμάτων αλλάζουν από εποχή σε εποχή και η χρήση του χρώματος είναι μια εντελώς προσωπική υπόθεση που εξαρτάται από την ιδιοσυγκρασία και τη φαντασία του ατόμου και συνδέεται με τα ένστικτα και το συναίσθημα. Όσο μεγαλύτερη ελευθερία έκφρασης υπάρχει, τόσο πιο αυθεντικά χρησιμοποιούνται τα χρώματα και αυτό το βλέπουμε πολύ έντονα στη λαϊκή και παιδική ζωγραφική.

J. Miro «Πέταγμα πουλιού στο φεγγαρόφωτο» 1967.

2.4 Είδη χρωμάτων

Τα πρώτα χρώματα παρασκευάστηκαν εδώ και χιλιάδες χρόνια από πετρώματα, χώμα, φυτά, έντομα, κοχύλια.

Αυτά τα υλικά τα άλεθαν μέχρι να γίνουν σκόνη και μετά τα ανακάτευαν με μία συνδετική ουσία, όπως το αβγό, το κερί, το ρετσίνι, για να δέσει το χρώμα επάνω στη ζωγραφική επιφάνεια. Μετά το διέλυναν με νερό ή λάδι και ήταν έτοιμο για χρήση. Η παρασκευή των χρωμάτων γινόταν από τους βοηθούς των ζωγράφων. Οι Αιγύπτιοι ήταν αυτοί που πρώτοι έφτιαξαν συνθετικά χρώματα, χρησιμοποιώντας χημικές διαδικασίες.

Στη σύγχρονη εποχή, το ρόλο της παρασκευής των χρωμάτων έχουν αναλάβει οι βιομηχανίες. Τα χρώματα που χρησιμοποιούμε σήμερα χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες, ανάλογα με το υλικό που έχουν ως βάση.

Ι. **Τα υδροχρώματα** με υδατική βάση, που διαλύονται και, συνεπώς, καθαρίζονται με νερό. Τέτοιου είδους χρώματα είναι:

- Οι τέμπερες, που κυκλοφορούν σε υγρή μορφή, σκόνη ή πάστα και, αφού διαλυθούν σε νερό, δουλεύονται με πινέλο πάνω σε χαρτόνι ή χαρτί.
- Οι ακουαρέλες (νερομπογιές), που κυκλοφορούν σε σωληνάκια και πλακέτες και δουλεύονται με πολύ βρεγμένα πινέλα ή σφουγγαράκια σε πολύ απορροφητικό χαρτί, για να συγκρατείται το χρώμα. Όταν οι ακουαρέλες αναμειγνύονται με νερό, τα χρώματα γίνονται διάφανα.

Παιδική σύνθεση με τα βασικά χρώματα.

- Τα μελάνια ζωγραφικής αραιώνονται και αυτά με νερό και δουλεύονται, όπως οι ακου-αρέλες. Είναι διάφανα χρώματα που με τον καιρό ξεθωριάζουν.
- Τα ακρυλικά χρώματα αραιώνονται με νερό και χρησιμοποιούνται πηχτά ή αραιωμένα. Δουλεύονται με πινέλα και στεγνώνουν πολύ γρήγορα. Κυκλοφορούν σε σωληνάρια ή βαζάκια.
- Το πλαστικό χρώμα είναι παχύρρευστο και αραιώνεται με νερό. Κυκλοφορεί σε τενε-κεδένια κουτιά και δουλεύεται με πινέλο. Το ακρυλικό και το πλαστικό είναι αδιαφανείς μπογιές και καλύπτουν οποιαδήποτε επι-φάνεια.
- Μαλακά και σκληρά παστέλ, όπου έχουν ως μέσο συγκόλλησης την κόλλα από καου-τσούκ. Τα μαλακά παστέλ έχουν ελάχιστη ποσότητα συνδετικής ύλης και γι' αυτό σπά-ζουν εύκολα, δίνουν όμως έντονα και ζωηρά χρώματα. Ένα είδος μαλακού παστέλ είναι η κιμωλία. Τα σκληρά παστέλ έχουν λεπτόκοκη σύσταση, μπορούν να ξυστούν και να γίνουν μυτερά, είναι ανθεκτικά και μας δίνουν τη δυνατότητα να ζωγραφίσουμε κρα-τώντας τα σε πλάγια θέση.
- Δακτυλομπογιές, που φτιάχνονται από χρώματα, σκόνες και κόλλα. Οι δακτυλομπογιές είναι κατάλληλες για ζωγραφική με τα δάκτυλα και με όλη την παλάμη. Η ανάμειξη των χρωμάτων γίνεται πάνω στο χαρτί ή μέσα στην παλάμη μας. Έχει το πλεονέκτημα ότι μας φέρνει σε άμεση επαφή με το υλικό.

II. Τα ελαιοχρώματα έχουν ως βάση συνήθως το λάδι, το λινέλαιο ή το οινόπνευμα, γι' αυτό διαλύονται και καθαρίζονται με καθαρό οινόπνευμα ή νέφτι. Τα ελαιοχρώματα τα συναντάμε με τις παρακάτω μορφές:

- Μαρκαδόροι με μύτη από τόσχα, που χρησιμοποιούνται είτε σε χαρτί και χαρτόνι είτε σε γυάλινες και πλαστικές επιφάνειες.
- Τα λάδια, που μπορούμε να τα βρούμε είτε σε διάφανη είτε σε ματ μορφή, τα οποία δουλεύονται με πινέλα ή σπάτουλα πάνω σε μουσαμά και κυκλοφορούν σε σωληνάρια σε μορφή πάστας. Τα λάδια αργούν να στεγνώσουν.
- Λαδοπαστέλ, Κεροπαστέλ, που δουλεύονται, σε χαρτί και μπορούν να απλωθούν με τα δάκτυλα ή να δουλευτούν συρόμενα με όλη τους την πλάγια επιφάνεια.
- Ξυλομπογιές.
- Χρώματα σμάλτου, σε διαφανή ή αδιαφανή μορφή.

Για όλα τα είδη χρωμάτων υπάρχουν στεγνωτικά, σταθεροποιητικά και γυαλιστικά βερνί-κια, είτε σε υγρή μορφή, που απλώνονται, είτε σε μορφή σπρέι.

Φτιάχνουμε τα δικά μας χρώματα

- ☺ **Χρώματα από χώμα.** Μαζεύουμε χώμα διαφόρων χρωμάτων (μαύρο, κόκκινο, κεραμι-δί κ.ά.) από διάφορα σημεία (χωράφια, οικόπεδα, παραλίες). Απλώνουμε το χώμα σε μια εφημερίδα και, αφού στεγνώσει, το βάζουμε σε μια σακούλα, την οποία κλείνουμε. Μετά, με τον πλάστη θρυμματίζουμε το χώμα και το περνάμε από κόσκινο. Το ψιλό

χρώμα που μένει το κρατάμε σ' ένα μπολ και το αναμειγνύουμε σιγά – σιγά με λίγο νερό, ενώ συγχρόνως το ανακατεύουμε μέχρι να γίνει ένα λείο μείγμα. Το χρώμα μας είναι έτοιμο. Το αραιώνουμε με νερό και ζωγραφίζουμε.

Ελεύθεροι πειραματισμοί με το χρώμα.

- ☺ **Χειροποίητη κιμωλία.** Αν αναμείξουμε $\frac{1}{2}$ φλιτζάνι νερό με τέμπερα σε σκόνη και 3 κουταλιές της σούπας γύψο και ρίξουμε το μείγμα σ' ένα χάρτινο κυπελάκι, μετά μια ώρα, που θα έχει στεγνώσει, θα έχουμε τη δική μας κιμωλία.

- ☺ **Χειροποίητη δαχτυλομπογιά.**

- Μέσα σε ένα μέρος κόλλας σε μορφή σκόνης, που την έχουμε διαλύσει σε λίγο κρύο νερό, χύνουμε 3 μέρη βραστού νερού σιγά σιγά ενώ ανακατεύουμε. Μετά βράζουμε το μείγμα για ένα περίπου λεπτό μέχρι να γίνει παχύρρευστο και διάφανο. Προσθέτουμε τέμπερες σε σκόνη ή χρώματα ζαχαροπλαστικής και, μόλις το μείγμα γίνει χλιαρό, ζωγραφίζουμε με τα δάχτυλα.
- Σε μια κατσαρόλα ανακατεύουμε $\frac{1}{2}$ φλιτζάνι σαπούνι σκόνη, καλαμποκάλευρο και 6 φλιτζάνια νερό. Αφού το μείγμα πάρει μία βράση και πήξει λίγο, το αδειάζουμε σε μικρά δοχεία, τρίβουμε σε κάθε ένα διαφορετικό χρώμα κιμωλίας και ανακατεύουμε. Φυλάμε τις δαχτυλομπογιές μας σκεπασμένες για να ζωγραφίζουμε, όποτε θέλουμε.

- ☺ **Φτιάχνουμε διάφορα χρώματα από φλούδες και καρπούς**

- Βράζουμε παντζάρια σε λίγο νερό και έχουμε κόκκινο χρώμα.
- Βράζουμε πολλές ξερές φλούδες κρεμμυδιών και έχουμε καφέ χρώμα.
- Φτιάχνουμε πηχτό χυμό καρότου και έχουμε πορτοκαλί χρώμα.
- Στίβουμε βύσσινα ή μούρα και έχουμε σκούρο μωβ χρώμα.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Τα χρώματα που υπάρχουν γύρω μας επηρεάζουν τη ζωή μας. Μεταφέρουν μηνύματα και συμβολισμούς που διαφέρουν από εποχή σε εποχή και από λαό σε λαό.

Διακρίνονται σε βασικά, συμπληρωματικά ή δευτερεύοντα, αρμονικά ή συγγενικά και σε ουδέτερα. Με μια άλλη κατηγοριοποίηση, διακρίνονται σε θερμά και ψυχρά.

Τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τα χρώματα είναι η απόχρωση, ο τόνος και η ένταση.

Το χρώμα αποτελεί σημαντικό μέσο έκφρασης.

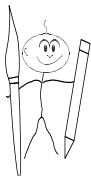

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να περιγράψεις τον τρόπο με τον οποίο το χρώμα επηρεάζει τη ζωή μας.
2. Να εξηγήσεις, γιατί τα βασικά χρώματα είναι αντίθετα με τα συμπληρωματικά τους. Να χρησιμοποιήσεις ένα παράδειγμα, προκειμένου να στηρίξεις την απάντησή σου.
3. Να εξηγήσεις, γιατί τα βασικά χρώματα έχουν μεγαλύτερη ένταση από όλα τα υπόλοιπα χρώματα.
4. Αν έχεις τη δυνατότητα να επιλέξεις το χρώμα που θα βάφονταν οι τοίχοι της τάξης σου, ποιο χρώμα θα επέλεγες; Να αιτιολογήσεις την άποψή σου.
5. Να κατατάξεις τα χρώματα ζωγραφικής σε κατηγορίες χρησιμοποιώντας ως κριτήριο το υλικό που θα έχουν ως βάση τους. Να αναφέρεις ενδεικτικά κάποια είδη χρωμάτων για κάθε κατηγορία.

Πειραματισμοί με το κόκκινο και το κίτρινο σε χαρτόνι οντουλέ με ερέθισμα τη μορφή.

Προτεινόμενες εργασίες

1. Να χωρίσεις ένα χαρτί φωτοτυπίας μεγέθους Α3 σε τέσσερα ίσα μέρη και να φτιάξεις τέσσερις ελεύθερες ζωγραφιές, χρησιμοποιώντας στις τρεις πρώτες τα βασικά χρώματα και τα αντίθετά τους και στην τέταρτη μόνο τα τρία βασικά χρώματα. Να παρατηρήσεις την κάθε εικόνα και να την σχολιάσεις.
2. Να φτιάξεις μια ζωγραφιά χρησιμοποιώντας αρμονικά χρώματα και να την συγκρίνεις με τις ζωγραφιές στις οποίες χρησιμοποίησες αντίθετα χρώματα.
3. Να φτιάξεις μια ελεύθερη ζωγραφιά χρησιμοποιώντας τα τρία βασικά χρώματα και το άσπρο.
4. Να φτιάξεις μια ελεύθερη ζωγραφιά χρησιμοποιώντας τα τρία βασικά χρώματα και το μαύρο.
5. Να φτιάξεις μια ελεύθερη ζωγραφιά με λαδοπαστέλ χρησιμοποιώντας τα δάχτυλά σου, για να κάνεις διάφορες αναμειξεις χρωμάτων.
6. Να φτιάξεις δύο ζωγραφιές χρησιμοποιώντας στην καθεμιά δύο βασικά χρώματα της αρεσκείας σου, το άσπρο και το μαύρο.

Φυσώντας το χρώμα μέσα από το καλαμάκι.